

Vitás kérdések a perorvoslati érték körül. A jogirodalom és gyakorlati jogászai körök egyaránt támadták a Te. javaslatában a perorvoslati korlátozásokat, különösen annak a pertárgy értéke helyett a fellebezési és felülvizsgálati értékhez való kötését. Nem akarunk itt újból a perorvoslati korlátozásoknak általános káros hatásairól írni, csak azt akarjuk kimutatni, hogy a jogi írók és körök jóslata bevált, a Te.-nek a felebbezési korlátozásokról szóló 24. §-a és felülvizsgálat megengedhetőségét szabályozó 37. §-a sok vitára adott alkalmat és így nem szolgálja sem a jogbiztonság, sem a bíróságok tehermentesítésének érdekét. Míg a bíróságok egy-egy visszautasító végzést, vagy ezek ellen beadott felfolyamodást elintéznek és finom, jogi érveléssel eldöntik, hogy a konkrét esetben mit akarhatott a Te., addig egy-egy érdemi felebbezést elintézhettek volna, a felek pedig sokszor nem tudják az ítélet hozatala után sem, hogy van-e jogorvoslatuk vagy nincs. Ha már a jogorvoslatot korlátozzák, elemi követelmény, hogy az egyszerű világos rendelkezéssel történjék, hogy a feleknek ne legyen kétsége a jogorvoslat megengedhetősége tekintetében. A Pp. megfelelő szakaszai tizenhat év alatt nem vetettek fel annyi „érdekes, nehéz” jogi problémát, mint a Te. által bevezetett perorvoslati érték, mely a pertárgy értéke helyett az ítélet elutasító és marasztaló részének értéke alapján máshogy szabja meg a perorvoslat értékhatárát felperes és alperes részére. Nem is szólnunk arról, hogy a felek egyezsége esetén is fontos, hogy a fél már az ítélet hozatal előtt is tudja, lesz-e neki még perorvoslata vagy nem.

Íme néhány vitás kérdés a perorvoslati érték köréből.

Vita merült fel arra nézve, hogy ha a félnek az elutasító és marasztaló rész értéke után lenne fellebbezési, illetve felülvizsgálati perorvoslati joga, de részben megnyugszik az ítéletben és csak olyan részben él perorvoslattal, amely kisebb a perorvoslati értéknél, ez a perorvoslat megengedett-e? (Pl. alperest marasztalták 600 pengőben és fellebbezéssel él 150 pengő erejéig.) E tekintetben ugyan inkább a jogalkalmazó bíró és ügyvéd a hibás abban, ha kétség merült fel, mert a törvény világosan megmondja, hogy az *ítélettel* elutasított, illetve megítélt követelésnek, vagy követelésrésznek értéke az irányadó, nem pedig az az érték, melyet a fél tényleg sérelmez. A „követelésrész” kifejezés arra vonatkozik, ha az ítélet részben elutasító, részben marasztaló, amikor is felperes az elutasító követelésrész, az alperes a marasztaló követelésrész értéke alapján élhet fellebbezéssel. A részfellebbezés tehát megengedett, ha 200 pengőn aluli összegre vonatkozik is, ha az ítéletnek elutasító illetve marasztaló része, az illető fél által sérelmezhető, habár csak részben sérelmezett része, a fellebbezési értékhatárt meghaladja. Az az érvelés, hogy a törvény szándéka az volt, hogy olyan esetekben, ahol a fél érdeke a fellebbezési értéket el nem éri, ne legyen

fellebbezésnek helye, a törvény szavaival ellenkező, a törvényhozó feltételezett szándékán alapuló kiterjesztő értelmezés, melynek helye különösen perorvoslatot megszorító rendelkezésnél nincs.¹⁾

Sok vita merült fel a fellebbezés megengedettségére tekintetében a perköltségre nézve. A Te. szövegezése sok kétségre ad okot. „Az elsőbírósnak olyan ítélete ellen, amely ellen egyekben a fellebbezés *mind a két* félre nézve e §. szerint ki volna zárva, *egyedül* a perköltség *viselésének és mennyiségének* kérdésében fellebbezésnek csak abban az esetben van helye, ha a *megítélt* perköltség összege meghaladja a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt.” Szószertint értelmezve a rendelkezést, ha az egyik fél élhetne fellebbezéssel, a másik fél a perköltség tekintetében élhet fellebbezéssel, habár érdemben erre joga nincs is és ha az ellenfele nem is fellebbez. Pl. felperest elutasították 600 pengővel, alperest marasztalták 100 pengőben — mivel mindkét félre nézve a fellebbezés nincs kizárva, alperes a perköltségek tekintetében élhetne fellebbezéssel, habár érdemben nincs is fellebbezési joga. Nyilvánvaló, hogy ez a szószertinti értelmezés nem felel meg a törvény értelmének, mert a törvény nem akarhatta azt, hogy a perköltség tekintetében tágabb legyen a jogorvoslati lehetőség, mint érdemben.

A törvény világosan megmondja, hogy a megítélt perköltség összege az irányadó és így a fél nem élhet fellebbezéssel egyedül a perköltség tekintetében azon az alapon, hogy szerinte 200 pengőn felüli perköltség lett volna megítélendő, ha az ítélet 200 pengőn aluli perköltséget ítél meg.

Mi van a perköltségek megszüntetése esetén? Megítélt perköltség ebben az esetben nincsen és a törvény a fellebbezést a perköltség *viselésének* és *mennyiségének* kérdésében korlátozza. A gyakorlat szerint a perköltségek megszüntetése esetén egyedül a perköltség kérdésében nincs helye fellebbezésnek. (Bp. T. V. 12832/1932.) Ez nyilván sérti a felek érdekeit, mert egy nagy értékű perben a perköltségek megszüntetése pl. az egyébként pernyertes felperest súlyosan érinti és a perköltség megítélése esetén az nyilván erősen meghaladta volna a 200 pengőt, hiszen ezrekre menő perköltség járna a bírói díjszabás szerint. Itt a helyes gyakorlat az lenne, hogy mivel az ítéletben a perköltségek megszüntetése folytán a perköltség számszerűleg megítélve nincs, van helye fellebbezésnek, ha a megállapítandó perköltség a 200 pengőt nyilván meghaladja. A bírói gyakorlat hajlandó a perköltségekre vonatkozó korlátozásokat kiterjeszteni, így a perköltség kérdésében fennálló perorvoslati korlátozásokat kiterjeszti az előzetes szemle költségére is (K. VI. 7096/1931.). Felülvizsgálatnak nincs helye az ítélet indokolása

¹⁾ Így dönt a budapesti tábla több határozata.

ellen sem, ha az nyilván a perköltség szempontjából lényeges (K. V. 7063/1930.).

A Pp. 7. §-a meg akarja akadályozni, hogy felperes a követelésének több részben való perlésével a hatásköri szabályokat önkényesen megváltoztassa és azért kimondja, hogy ha egy követelést csak részben perelnek be, az érték megállapításában az egész lejárt követelés irányadó. Ha tehát felperes 6000 pengős követeléséből csak 2000 pengőt érvényesít — hatásköre a törvényszéknek van, mert az egész 6000 pengő a pertárgy értéke. A Te. 24. §-a szerint a fellebbezésnél az érték megállapításában a Pp. 5—8. §§-ai, tehát az említett 7. §. is megfelelően alkalmazandó. Mégis a gyakorlatban az a felfogás érvényesül, hogy pl. fenti esetben nincs a kir. tábla ítélete ellen felülvizsgálatnak helye, ha alperest 2000 pengőben marasztalták, mert az ítélet marasztaló része 2000 pengő — tehát felperes a részperléssel elüti alperest a felülvizsgálattól, amit épen a Pp. 7. §-a meg akart akadályozni. Megjegyzem, hogy a Te. 37. §-a (felülvizsgálat) az érték tekintetében utal a Te. 24. §-ára (fellebbezés). (Lásd: Dr. Böhm Ferenc fejtegetéseit Jogt. Közl. 1932. évf. 25. szám.)

Ez a gyakorlat annál helytelenebb, mert részítélet és közbenszóló ítéletnél a felülvizsgálati érték szempontjából a Kúria helyesen a részítélet elleni jogorvoslat esetén összeszámítja a felperes javára a részítélettel elutasított részt és a közbenszóló ítélettel elbírálandó részt (K. IV. 6187/1931.) A helyes ilyen részperlés esetében is az lenne, hogy a perorvoslati érték szempontjából az elbírált és a be nem perelt rész összeadandó lenne. (Előbbi példában 2000+4000.)

Vitás a végrehajtási törvényben szabályozott végrehajtásmegszüntetési és igényperben a felülvizsgálat terjedelme. Tudvalevőleg a végrehajtási törvény, illetve a Ppé. rendelkezései szerint helybenhagyó ítélet ellen ezekben a perekben nincs helye felülvizsgálatnak. A Te. életbelépése óta a gyakorlat e korlátozás mellett együttesen a Te. 37. §-ának felülvizsgálati korlátjait is alkalmazza és így csak akkor enged felülvizsgálatot, ha a fellebbezési bíróság ítéletének megváltoztató része meghaladja a felülvizsgálati értékhatárt. (K. V. 3909/1932., K. V. 5106/1931., K. V. 4370/1932.) Nézetem szerint a Vt. és Ppé. speciális rendelkezéseket tartalmaz, melyeket a későbbi általános szabályozás nem érint, tehát a fellebbezési bíróság megváltoztató ítélete ellen a felülvizsgálati érték figyelembe vétele nélkül van helye felülvizsgálatnak. A fellebbezés tekintetében nincs vita, mert a Te. 24. §-ának korlátozása csak az elsőbíróságnak pénz fizetése, munka teljesítése vagy ingó dolog iránt indított perekben hozott ítéleteire vonatkozik.

Ez csak néhány példa a felmerült vitás kérdésekből. Kérdem, mennyiben tehermentesíti a bíróságokat olyan perorvoslati korlátozó szabály, mely ennyi vitás nehéz jogi kérdés megoldására kényszeríti a bíróságokat? *Ceterum censeo...*

Ifj. Dr. Szigeti László.

Közbenszóló ítélet. A Kúria P. III. 2172/1931. szám alatt közbenszóló ítélettel mondotta ki, hogy „felperesek a házasság érvénytelenségére irányuló keresetekkel a felebbezési bíróság ítéletében felhozott okokból el nem utasíthatók.” A Pp. 391. §-a szerint közbenszóló ítélet akkor hozható, ha a követelés alapja és mennyisége szerint elkülöníthető vitelére az alap fennállása megállapítható. A hivatkozott szakasszal szemben tehát közbenszóló ítéletnek az adott esetben helye nem volt, amelyet legélenkebben mutat az, hogy az ítélet a házasság érvénytelenítési kereset alapját nem is állapítja meg, hanem csupán az alperesi előadásra vonatkozó védekezés aaptalanságát mondja ki. Az adott esetben, amennyire a kúriai döntésből kivehető, a felperesek tulajdonképpen megállapítási pert tettek folyamatba, ami újabb akadályul szolgál közbenszóló ítélet hozatalára, minthogy a megállapítási perben közbenszóló ítélet hozatalának aktualitása sem merülhet fel, tekintettel arra, hogy a megállapítási pernek összegszerűségi vonatkozása nincs és így a vita a követelés alapja és mennyisége szerint nem különíthető el. Kovács Marcell ugyancsak ugyanazon az állásponton van (VI. füzet 2-ik kiadás 805. lap), hogy közbenszóló ítélet hozatalának a csupán megállapításra irányuló perben helye nincs. A perjogi szabályoknak megfelelőleg tehát nem közbenszóló ítélet, hanem egyszerűen feloldó végzés lett volna hozandó, mint ahogyan ez a Kúria gyakorlatában általában szokásos. Az a körülmény, hogy a bíróság egy önálló előkérdést dönt el, a közbenszóló ítélettel való döntést még indokolttá nem teszi, ha annak a törvényben megszabott feltételei nem forognak fenn.

B. S.

Telepítés. A fenti cím alatt f. évi 6. számunkban közölt cikkünk befejező része, amelynek sajnálatos nyomdai hiba következtében kimaradt. Most a következőkben pótoljuk:

„Az adóföldek és az adósföldek megszerzése mint figyelemreméltó lehetőség szerepel az érkező javaslatok között azzal az aggodalommal fűszerezve, hogy vajjon telepítési célra megfelelhetnek-e az így megszerzhető kétes minőségű és szanaszét fekvő kisebb földrészletek. Itt jelentkezik a „telepítési célokra alkalmas föld” fogalmának kényes kérdése, amely a „földbirtokpolitikai célokra alkalmas föld” fogalmazásában annyi költséges vitának, annyi elasztikus magyarázatnak volt